

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES
JULIANAS KOKOTES [JULIANE KOKOTT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 14. decembrī¹

Lieta C-626/22

**C. Z. u.c.
pret**

Ilva SpA in Amministrazione Straordinaria u.c.

(*Tribunale di Milano* (Milānas tiesa, Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 2010/75 – Rūpnieciskās emisijas – Piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole – Atļaujas nosacījumu pārskatīšana un atjaunināšana – Vides un cilvēku veselības aizsardzības pasākumi

I. Ievads

1. Tēraudlietuve *Ilva* Taranto Itālijā, no vienas puses, ir viena no lielākajām šāda veida iekārtām Eiropā un svarīgs ekonomikas faktors. No otras puses, atbilstoši ECT secinājumiem tā rada būtisku negatīvu ietekmi uz vidi un nodara kaitējumu vietējo iedzīvotāju veselībai².
2. Šādai iekārtai piemērojamās Savienības tiesību prasības galvenokārt ir noteiktas Rūpniecisko emisiju direktīvā³ un tiesību aktos par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, tā dēvētajos LPTP secinājumos, ko Komisija izstrādājusi kopā ar interešu pārstāvjiem un dalībvalstu pārstāvjiem.
3. Strīdā par to, vai tēraudlietuve *Ilva* darbojas atbilstoši šīm prasībām, Tiesai tiek jautāts, kāda nozīme ir konkrētai informācijai par tēraudlietuves ietekmi uz cilvēku veselību un kādas emisijas ir jāņem vērā. Turklāt tiek jautāts, vai ir pieļaujams pastāvīgi pagarināt konkrētu atļaujas nosacījumu izpildes termiņu.
4. Tiesai nesen jau ir bijusi iespēja izskatīt dažus jautājumus par robežvērtību noteikšanu atļaujas iekārtām piešķiršanas gaitā⁴. Tomēr šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj tai rūpīgāk izvērtēt vispārējos atļaujas nosacījumus saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvu.

¹ Oriģinālvaloda – vācu.

² ECT spriedumi, 2019. gada 24. janvāris, *Cordella* u.c. pret Itāliju (CE:ECHR:2019:0124JUD005441413) un 2022. gada 5. maijs, *Ardimento* u.c. pret Itāliju (CE:ECHR:2022:0505JUD000464217).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV 2010, L 334, 17. lpp.).

⁴ Spriedums, 2023. gada 9. marts, *Sdruzhenie "Za Zemyata – dostap do pravosadie"* u.c. (C-375/21, EU:C:2023:173).

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

5. Ar Rūpniecisko emisiju direktīvu ir pārstrādāta Direktīva 2008/1/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli⁵, ar kuru, negrozot tās būtību, ir kodificēta Direktīva 96/61/EK⁶ par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli. Tomēr daudzi šo triju direktīvu noteikumi ir identiski vai vismaz ļoti līdzīgi.

6. Lai gan iesniedzējtiesa savos jautājumos atsaucas uz daudziem Rūpniecisko emisiju direktīvas apsvērumiem un noteikumiem, tomēr piemērojamas ir tikai tālāk minētās normas.

7. Rūpniecisko emisiju direktīvas 3. pantā ir definēti dažādi jēdzieni:

“Šajā direktīvā izmanto šādas definīcijas:

[..]

2) “piesārņojums” ir cilvēka darbības izraisīta vielu, vibrācijas, siltuma vai trokšņa tieša vai netieša novadīšana gaisā, ūdenī vai zemē, kam var būt kaitīga ietekme uz cilvēka veselību vai vides kvalitāti, kas var radīt kaitējumu īpašumam vai sabojāt vai traucēt vides pievilcību un citus likumīgus vides izmantošanas veidus;

3) “iekārta” ir stacionāra tehniska vienība, kurā tiek veikta viena vai vairākas darbības, kas uzskaitītas I pielikumā [7] vai VII pielikuma 1. daļā, kā arī visas citas darbības, kuras veic tajā pašā teritorijā un kuras ir tieši tehniski saistītas ar minētajos pielikumos uzskaitītajām darbībām un kurām varētu būt ietekme uz emisijām un piesārņojumu;

[..]

5) “emisiju robežvērtības” ir masa, kas izteikta ar dažiem īpašiem parametriem, koncentrācija un/vai emisijas līmenis, ko nedrīkst pārsniegt kādā laika periodā vai vairākos laika periodos;

[..]

10) “labākie pieejamie tehniskie paņēmieni” ir efektīvākais un pilnīgākais darbību un ekspluatācijas metožu izstrādes posms, kurā tiek parādīta konkrēto tehnisko paņēmīnu faktiskā piemērotība tam, lai noteiktu pamatus emisiju robežvērtībām un citus atļaujas nosacījumus, kas paredzēti, lai novērstu un – gadījumos, kad novēršana ir neiespējama – samazinātu emisijas un ietekmi uz vidi kopumā:

a) “tehniskie paņēmieni” ietver gan izmantoto tehnoloģiju, gan risinājumus, kas attiecas uz iekārtas uzbūvi, uzstādīšanu, apkopi, ekspluatāciju un ekspluatācijas pārtraukšanu;

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2008. gada 15. janvāris) (OV 2008, L 24, 8. lpp.).

⁶ Padomes direktīva (1996. gada 24. septembris) (OV 1996, L 257, 26. lpp.).

⁷ I pielikuma 2.2.–2.4. punktā ir uzskaitītas dažādas ar tēraudu un dzelzi saistītas rūpnieciskās darbības,

- b) “pieejamie” tehniskie paņēmieni ir tie tehniskie paņēmieni, kuri ir izstrādāti tiktāl, ka ir ieviešami attiecīgajā ražošanas nozarē, ievērojot ekonomiski pamatotus un tehniski piemērotus nosacījumus, ņemot vērā izmaksas un priekšrocības neatkarīgi no tā, vai tehniskie paņēmieni tiek izmantoti vai nodrošināti konkrētajā dalībvalstī, ja tie ir operatoram pietiekami pieejami;
- c) “labākie” ir visefektīvākie, lai sasniegtu augstu vides vispārējās aizsardzības līmeni kopumā”.

8. Rūpniecisko emisiju direktīvas 4. panta 1. punktā ir paredzēts pienākums iegūt atļauju:

“Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka neviena iekārta vai sadedzināšanas iekārta, atkritumu sadedzināšanas iekārta vai atkritumu līdzsadedzināšanas iekārta netiek ekspluatēta, ja nav saņemta atļauja.

[..]”

9. Rūpniecisko emisiju direktīvas 5. pantā ir atsauce uz direktīvu attiecībā uz atļaujas nosacījumiem:

“Neierobežojot citas valsts vai Savienības tiesību aktos noteiktās prasības, kompetentā iestāde piešķir atļauju, ja iekārta atbilst šīs direktīvas prasībām.”

10. Atbilstība atļaujas nosacījumiem ir reglamentēta Rūpniecisko emisiju direktīvas 8. pantā:

“1. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tiek ievēroti atļaujas nosacījumi.

2. Ja ir pārkāpti šīs atļaujas nosacījumi, dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) operators nekavējoties informē kompetento iestādi;
- b) operators nekavējoties veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību iespējami īsākā laikā;
- c) kompetentā iestāde liek operatoram veikt jebkurus piemērotus papildpasākumus, kurus kompetentā iestāde uzskata par vajadzīgiem, lai atjaunotu atbilstību.

Ja atļaujas nosacījumu pārkāpums rada tūlītējas briesmas cilvēku veselībai vai draud izraisīt tūlītēju būtisku negatīvu ietekmi uz vidi, un kamēr tiek atjaunota atbilstība saskaņā ar pirmās daļas b) un c) apakšpunkta nosacījumiem, iekārtas, sadedzināšanas iekārtas, atkritumu sadedzināšanas iekārtas, atkritumu līdzsadedzināšanas iekārtas vai to attiecīgo daļu darbība tiek apturēta.”

11. Rūpniecisko emisiju direktīvas 10. pantā ir reglamentēta II nodaļas darbības joma:

“Šī nodaļa attiecas uz darbībām, kas izklāstītas I pielikumā, un attiecīgā gadījumā uz minētajā pielikumā noteiktajām jaudas robežvērtībām.”

12. Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. pantā ir ietverti vispārīgie principi, kuri reglamentē operatoru pamatsaistības. Jāizceļ a)-c) apakšpunkts:

“a) tiek veikti visi atbilstīgie preventīvie pasākumi piesārņojuma novēršanai;

b) tiek izmantoti labākie pieejamie tehniskie paņēmieni;

c) nerodas būtisks piesārņojums”.

13. Pieteikuma atļaujas saņemšanai saturs ir reglamentēts Rūpniecisko emisiju direktīvas 12. pantā. Saskaņā ar 1. punkta f) un g) apakšpunktu ir jāapraksta emisijas un tehnoloģijas:

“Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka iesniegtajā pieteikumā atļaujas saņemšanai aprakstīta:

[..]

f) no iekārtas katrā dabas vides daļā prognozējamo emisiju raksturs un daudzumi, kā arī emisiju būtiskākā ietekme uz vidi;

g) paredzētā tehnoloģija un pārējās metodes, lai novērstu vai – gadījumos, kad tas nav iespējams, – samazinātu emisijas no iekārtas”.

14. Rūpniecisko emisiju direktīvas 13. pantā ietverti noteikumi par to, kā Komisija kopā ar dalībvalstīm, attiecīgajām nozarēm un nevalstiskajām organizācijām, kas veicina vides aizsardzību, nosaka labākos pieejamos tehniskos paņēmienus.

15. Atļaujas nosacījumi, lai izpildītu Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. pantā noteiktās pamatsaistības un 18. pantā noteiktos stingrākus vides kvalitātes standartus, ir reglamentēti 14. pantā:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka atļaujā iekļauti visi pasākumi, kas vajadzīgi 11. un 18. pantā noteikto prasību ievērošanai.

Minētajos pasākumos iekļauj vismaz šādus aspektus:

a) emisiju robežvērtības piesārņojošām vielām, kuras uzskaitītas II pielikumā, un citām piesārņojošām vielām, kuras varētu tikt emitētas no konkrētās iekārtas ievērojamā daudzumā, ņemot vērā to raksturu un piesārņojuma pārneses iespējas no vienas dabas vides daļas citā;

[..]

2. Šā panta 1. punkta a) apakšpunktā minētās emisijas robežvērtības var papildināt vai aizstāt ar tām ekvivalentiem parametriem vai tehniskiem pasākumiem, ar kuriem nodrošina tādu pašu vides aizsardzības līmeni.

3. LPTP secinājumus izmanto kā atsauci atļaujas nosacījumu noteikšanai.

4. Neskarot 18. pantu, kompetentā iestāde atļaujai var noteikt stingrākus atļaujas nosacījumus nekā nosacījumi, ko var panākt, izmantojot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, kā

aprakstīts LPTP secinājumos. Dalībvalstis var pieņemt noteikumus, saskaņā ar kuriem kompetentā iestāde var izvirzīt šādus stingrākus nosacījumus.

5. [..]

6. Ja uz iekārtā veiktu darbību vai ražošanas procesa veidu neattiecas neviens no LPTP secinājumiem vai ja šādi secinājumi neattiecas uz darbības vai procesa iespējamo ietekmi uz vidi, kompetentā iestāde, iepriekš apspriežoties ar operatoru, nosaka atļaujas nosacījumus, balstoties uz labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, ko tā ir noteikusi attiecīgām darbībām vai procesiem, jo īpaši ņemot vērā III pielikumā minētos kritērijus.

7. [..]”

16. Rūpniecisko emisiju direktīvas 15. panta 2. un 3. punktā ir ietvertas šajā lietā piemērojamās tiesību normas par emisiju robežvērtību noteikšanu:

“2. Neierobežojot 18. panta noteikumus, emisiju robežvērtības, ekvivalenti parametri vai tehniski pasākumi, kas minēti 14. panta 1. un 2. punktā, jānosaka, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, nenosakot kāda konkrēta tehniskā paņēmiena vai īpašu tehnoloģiju izmantošanu.

3. Kompetentā iestāde nosaka emisiju robežvērtības, ar kurām nodrošina, ka parastos ekspluatācijas apstākļos emisijas nepārsniedz emisijas līmeni, kas saistīts ar labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, kā noteikts 13. panta 5. punktā minētajos lēmumos, kas pieņemti attiecībā uz LPTP secinājumiem, panākot to ar vienu no turpmāk izklāstītajiem pasākumiem:

- a) nosakot tādas emisiju robežvērtības, kas nepārsniedz emisijas līmeņus, kuri saistīti ar labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem. Minētās emisiju robežvērtības ir noteiktas vienādiem vai īsākiem laikposmiem un ar tiem pašiem atsauces nosacījumiem, kā emisiju līmeņiem, kas saistīti ar labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem; vai
- b) nosakot vērtību, laikposmu vai atsauces nosacījumu ziņā atšķirīgas emisiju robežvērtības no šā punkta a) apakšpunktā noteiktajām.

Ja piemēro b) apakšpunktu, kompetentā iestāde vismaz katru gadu izvērtē emisiju monitoringa rezultātus, lai nodrošinātu, ka emisijas parastos ekspluatācijas apstākļos nepārsniedz emisijas līmeni, kas saistīts ar labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem.”

17. Rūpniecisko emisiju direktīvas 18. pantā ir paredzēti papildu nosacījumi vides kvalitātes standartu izpildei:

“Gadījumos, kad vides kvalitātes standarts nosaka nepieciešamību izvirzīt stingrākus nosacījumus nekā tie, ko iespējams nodrošināt ar labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, atļaujās iekļaut papildu nosacījumus, neierobežojot citus pasākumus, kurus var veikt vides kvalitātes standartu izpildei.”

18. Rūpniecisko emisiju direktīvas 21. pants attiecas uz atļaujas nosacījumu regulāru pārskatīšanu un atjaunināšanu. Citastarp pārskatīšana ir jāveic četru gadu laikā pēc lēmuma par jauniem LPTP secinājumiem par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem (3. punkts), pēc jaunu vai pārskatītu vides kvalitātes standartu pieņemšanas (5. punkta c) apakšpunkts) un tad, ja

“iekārtas radītais piesārņojums ir tik būtisks, ka jāpārskata atļaujā noteiktās esošās emisiju robežvērtības vai arī atļaujā jāiekļauj jaunas attiecīgas robežvērtības” (5. punkta a) apakšpunkts).

B. Itālijas tiesības un atļaujas piešķiršanas kārtības attīstība

1. Vispārējais tiesiskais regulējums

19. Itālija Rūpniecisko emisiju direktīvu ir transponējusi ar *Decreto legislativo n. 152 del 2006 “Norme in materia ambientale”* (2006. gada Leģislatīvais dekrēts Nr. 152 “Par noteikumiem vides jomā”), kas pazīstams arī kā “*Testo unico Ambiente*” (Vides kodekss).

2. 2012. gada īpašais regulējums

20. Tomēr *Decreto legge 3 dicembre 2012, n. 207* (2012. gada 3. decembra Dekrētlikums Nr. 207), kas, ņemot vērā grozījumus, ar 2012. gada 24. decembra Likumu Nr. 231 tika pārveidots par likumu, ir iekļauti īpaši noteikumi par attiecīgo tēraudlietuvu. Tie tika ieviesti pēc tam, kad *Tribunale di Taranto* (Taranto tiesa, Itālija) pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis 2012. gadā izdeva rīkojumu par *Ilva* iekārtu un materiālu pagaidu arestu bez iespējas tos izmantot.

21. Ar Dekrētlikuma Nr. 207 1. panta 1. punktu tika ieviests jēdziens “valsts stratēģiskās nozīmes rūpnīca”. Ir paredzēts, ka tad, ja ir absolūti nepieciešams nodrošināt nodarbinātību un ražošanu integrētās vides atļaujas pārskatīšanas laikā, vides ministrs var atļaut turpināt darbību 36 mēnešus, ja tiek ievēroti tajā ietvertie noteikumi, pat ja tiesu iestādes ir arestējušas uzņēmuma aktīvus, un tas nekaitē uzņēmējdarbības veikšanai.

22. Dekrētlikuma Nr. 207 1.a panta 1. punktā paredzēts, ka visās teritorijās, kurās atrodas valsts stratēģiskās nozīmes rūpnīcas, teritoriāli kompetentās veselības aizsardzības iestādes “kopīgi sagatavo un vismaz reizi gadā atjaunina kaitējuma veselībai novērtējuma ziņojumu, arī pamatojoties uz reģionālo vēža reģistru un nozīmīgāko vides rakstura slimību epidemioloģiskajām kartēm”.

23. Dekrētlikuma Nr. 207 3. pantā ir secināts, ka “uzņēmuma *ILVA S.p.A.* Taranto tēraudlietuve ir valsts stratēģiskas nozīmes rūpnīca” un ka uzņēmumam *Ilva* tiek atļauts 2012. gada integrētās vides atļaujas lēmumā noteikto ierobežojumu ietvaros un 36 mēnešu laikā no dekrētlikuma stāšanās spēkā (tātad līdz 2015. gada 3. decembrim) “turpināt rūpnīcas ražošanas darbību un produktu tirdzniecību”.

3. 2013. gada īpašais regulējums

24. 2013. gadā tika pieņemts *Decreto legge 4 giugno 2013, n. 61* (2013. gada 4. jūnija Dekrētlikums Nr. 61), kas, ņemot vērā grozījumus, ar 2013. gada 3. augusta Likumu Nr. 89 tika pārveidots par likumu.

25. It īpaši Dekrētlukuma Nr. 61 1. panta 1. punktā vispārīgā veidā ir paredzēta iespēja iecelt ārkārtas komisāru jebkuram noteikta lieluma uzņēmumam, kas pārvalda vismaz vienu valsts stratēģiskās nozīmes rūpnīcu, ja “ražošanas darbība ir radījusi un objektīvi rada smagu un būtisku apdraudējumu vides un veselības integritātei integrētās vides atļaujas atkārtotas neievērošanas dēļ”.

26. Dekrētlukuma Nr. 61 2. panta 1. punktā ir noteikts, ka attiecībā uz uzņēmumu *Ilva S.p.A.* “ir izpildīti” nosacījumi ārkārtas komisāra iecelšanai.

27. Dekrētlukuma Nr. 61 1. panta 5. punktā ir arī paredzēts, ka vienlaikus ar ārkārtas komisāra iecelšanu komitejai no trīs ekspertiem – kuri tiek atlasīti no personām ar pierādītu pieredzi un kompetenci vides un veselības aizsardzības, kā arī iekārtu inženierijas jomā un kurus ieceļ vides ministrs pēc apspriešanas ar Vides un Ekonomiskās attīstības ministriem – saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību normām un starptautiskajiem standartiem, kā arī valsts un reģionu likumiem ir jāizstrādā “vides un veselības aizsardzības pasākumu un darbību plāns, kurā ir paredzēti pasākumi un laiki, kas nepieciešami, lai nodrošinātu likuma un integrētās vides atļaujas prasību ievērošanu”.

28. Saskaņā ar Dekrētlukuma Nr. 61 1. panta 7. punktu šāda plāna apstiprināšana ar Ministru padomes priekšsēdētāja dekrētu ir līdzvērtīga integrētās vides atļaujas grozījumam. Integrētās vides atļaujas paredzēto pasākumu pabeigšana ir noteikta termiņā “trīsdesmit seši mēneši no [šā] dekrēta apstiprināšanas likuma spēkā stāšanās dienas”, proti, līdz 2016. gada 3. augustam. Turklāt minētajā punktā ir tieši paredzēts, ka kaitējuma veselībai novērtējums pats par sevi nespēj grozīt integrēto vides atļauju, bet ar to reģions (kā iestāde, kurai ir kompetence arī sabiedrības veselības jomā) tiek pilnvarots pieprasīt tās pārskatīšanu (no veselības iestādēm iegūto datu analīzes rezultāti ir sadalīti trīs līmeņos atkarībā no konstatētajiem kritiskiem aspektiem, un tikai trešais līmenis ļauj reģionam lūgt integrētās vides atļaujas pārskatīšanu).

29. Īstenojot Dekrētlukumu Nr. 61, tika pieņemts *Decreto del Presidente del Consiglio dei Ministri del 14 marzo 2014 recante “Approvazione del piano delle misure e delle attività di tutela ambientale e sanitaria, a norma dell’articolo 1, commi 5 e 7, del decreto-legge 4 giugno 2013, n. 61, convertito, con modificazioni, dalla legge 3 agosto 2013, n. 89”* (Ministru padomes priekšsēdētāja 2014. gada 14. marta Dekrēts “Par vides un veselības aizsardzības pasākumu un darbību plāna apstiprināšanu saskaņā ar 1. panta 5. un 7. punktu 2013. gada 4. jūnija Dekrētlukumā Nr. 61, kas, izdarot grozījumus, ar 2013. gada 3. augusta Likumu Nr. 89 tika pārveidots par likumu”; turpmāk tekstā – “2014. gada DPCM”).

4. 2015. gada īpašais regulējums

30. *Decreto-legge 5 gennaio 2015, n. 1* (2015. gada 5. janvāra Dekrētlukums Nr. 1), kas ar 2015. gada 4. marta Likumu Nr. 20 tika pārveidots par likumu, paplašina to maksātnespējīgo lielo uzņēmumu sarakstu, kuriem var piemērot ārkārtas administratīvo procedūru, attiecinot šo procedūru arī uz uzņēmumiem, kuri pārvalda vismaz vienu valsts stratēģiskās nozīmes rūpnīcu. Tāpēc ar ekonomiskās attīstības ministra 2015. gada 21. janvāra dekrētu *Ilva S.p.A.* tika noteikta ārkārtas administrācija, izbeidzot Dekrētlukumā Nr. 61/2013 paredzēto ārkārtas komisāra procedūru.

31. Dekrētlukumā Nr. 1 ir noteikts, ka 2014. gada DPCM minētais pasākumu un darbību plāns “ir uzskatāms par izpildītu, ja līdz 2015. gada 31. jūlijam ir izpildīti vismaz 80 procenti no noteikumiem, kuru termiņš beidzas minētajā datumā”, un ka pēdējais termiņš atlikušo noteikumu izpildei ir 2016. gada 3. augusts.

5. 2015. un 2016. gada tiesiskais regulējums par "Ilva" pārdošanu

32. *Decreto legge 4 dicembre 2015, n. 191 "Disposizioni urgenti per la cessione a terzi dei complessi aziendali del Gruppo ILVA"* (2015. gada 4. decembra Dekrētlukums Nr. 191 "Steidzami noteikumi par ILVA grupas uzņēmumu nodošanu trešām personām"), kas ar 2016. gada 1. februāra Likumu Nr. 13, izdarot grozījumus, tika pārveidots par likumu, un *Decreto legge 9 giugno 2016, n. 98 ("Disposizioni urgenti per il completamento della procedura di cessione dei complessi aziendali del Gruppo ILVA")* (2016. gada 9. jūnija Dekrētlukums Nr. 98 ("Steidzami noteikumi par Ilva grupas uzņēmumu nodošanas procedūras pabeigšanu"), kas, izdarot grozījumus, ar 2016. gada 1. augusta Likumu Nr. 151 tika pārveidots par likumu, ir reglamentēta konkursa procedūra ILVA grupas uzņēmumu nodošanai.

33. Citastarp 2015. gada Dekrētlukuma Nr. 191 1. panta 8.1. un 8.2. punktā ir paredzēts, ka izraudzītais pretendents var iesniegt lūgumu grozīt ar 2014. gada DPCM apstiprinātajā plānā paredzētos vides aizsardzības pasākumus un darbības. Ierosinātajiem grozījumiem ir jānodrošina vides aizsardzības standarti, kuri atbilst ar 2014. gada DPCM apstiprinātajā plānā paredzētajiem noteikumiem, ciktāl tie ir savstarpēji savienojami, un tiem jābūt paredzētiem DPCM, kurš "atbilst integrētai vides atļaujai, kas vajadzības gadījumā ņem vērā ietekmes uz vidi novērtējumu un noslēdz visas uzsāktās integrētas vides atļaujas piešķiršanas procedūras".

34. Turklāt ir paredzēta 2012. gada integrētās vides atļaujas un ar 2014. gada DPCM apstiprinātā plāna prasību izpildes termiņa pagarināšana līdz 2017. gada 30. jūnijam.

35. 2016. gada Dekrētā Nr. 98 priekšlikumu 2014. gada DPCM paredzētā vides plāna grozījumiem izvērtēšana ir paredzēta posmā pirms izraudzītā pretendenta atlases. Turklāt ir paredzēts pieņemt jaunu DPCM, kurā ir ietverti 2014. gada DPCM grozījumi un visas atļaujas, kas ir nepieciešamas tēraudlietuves darbībai, ņemot vērā izraudzītā pretendenta iesniegto jauno rūpniecisko plānu.

36. *Decreto legge 30 dicembre 2016, n. 244* (2016. gada 30. decembra Dekrētlukums Nr. 244), kas, izdarot grozījumus, ar 2017. gada 27. februāra Likumu Nr. 19 tika pārveidots par likumu, vēlreiz pagarina 2012. gada integrētās vides atļaujas un ar 2014. gada DPCM apstiprinātā plāna prasību izpildes termiņu līdz 2017. gada 30. septembrim. Turklāt termiņš īpašo vides sanācijas pasākumu veikšanai ir piesaistīts spēkā esošajai integrētajai vides atļaujai.

6. 2017. gada atļauja

37. *DPCM del 29 settembre 2017, rubricato "Approvazione delle modifiche al Piano delle misure e delle attività di tutela ambientale e sanitaria di cui al decreto del Presidente del Consiglio dei ministri 14 marzo 2014, a norma dell'articolo 1, comma 8.1., del decreto-legge 4 dicembre 2015, n. 191, convertito, con modificazioni, dalla legge 1° febbraio 2016, n. 13"* (2017. gada 29. septembra DPCM "Par [2014. gada DPCM] paredzētā vides un veselības aizsardzības pasākumu un darbību plāna grozījumu apstiprināšanu atbilstoši 2015. gada 4. decembra Dekrētlukuma Nr. 191, kurš, izdarot grozījumus, ar 2016. gada 1. februāra Likumu Nr. 13 tika pārveidots par likumu" (turpmāk tekstā – "2017. gada DPCM"), 1. panta 8.1. punktam) ir ietverti tēraudlietuves Ilva atļaujas jaunākie grozījumi, kas paziņoti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu.

38. Tajā paredzēti 2014. gada DPCM noteiktā vides plāna grozījumi un papildinājumi un noteikts vēl viens termiņš konkrētu vides sanācijas pasākumu veikšanai līdz 2023. gada 23. augustam.

39. Turklāt ir paredzēts, ka plāna neizpildes gadījumos, kuri nav atkarīgi no operatora gribas, tiek aktivizēta procedūra, kuras iznākumā izpildes termiņi tiek atlikti.

III. Fakti un lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

40. Taranto atrodas tēraudlietuve, kas pieder *Ilva*, kurai ir noteikta ārkārtas administrācija. To pārvalda *Acciaierie d'Italia S.p.A.*, ko savukārt kontrolē *Acciaierie d'Italia Holding S.p.A.*⁸. 2019. gada spriedumā ECT ir atzinusi, ka šī tēraudlietuve ir lielākais rūpnieciskais tērauda komplekss Eiropā, kurš aizņem aptuveni 1500 ha un kurā ir nodarbināti aptuveni 11 000 darbinieki⁹.

41. Lai gan tēraudlietuve darbojas jau ilgu laiku, kompetentās iestādes pirmo reizi atļāva tās darbību 2011. gada 4. augustā, pamatojoties uz Itālijas vispārīgajiem noteikumiem, ar kuriem īsteno Direktīvu 2008/1, kura tika aizstāta ar Rūpniecisko emisiju direktīvu. Tās grozīja šo atļauju 2012. gada 26. oktobrī.

42. Tomēr, kā redzams no atbilstošā Itālijas tiesiskā regulējuma, kopš 2012. gada beigām tēraudlietuves darbība vairs nenotiek saskaņā ar Itālijas vispārējo tiesisko regulējumu, ar kuru transponē Rūpniecisko emisiju direktīvu, bet gan pamatojoties uz atkārtoti grozīto īpašo regulējumu.

43. Šajā tiesiskajā regulējumā tostarp ir paredzēta nepārtraukta veselības stāvokļa uzraudzība apkārtnē, kas noteiktos apstākļos var būt pamats atļaujas pārskatīšanai.

44. Turklāt tika noteikti termiņi tādu pasākumu veikšanai, kuru mērķis ir samazināt negatīvo ietekmi uz vidi un kuri jau bija iekļauti grozītajā 2012. gada integrētajā vides atļaujā. Pēc tam, kad 2013. gada Dekrētlukumā Nr. 61 sākotnēji bija paredzēts termiņš līdz 2016. gada 3. augustam, vēlāk šis termiņš tika vairākkārt pagarināts, pēdējo reizi – kā norādīts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu – 2017. gadā līdz 2023. gada 23. augustam.

45. Tomēr prasītāji norāda, ka 2023. gada 10. augustā konkrētu nosacījumu izpildes termiņš vēlreiz tika pagarināts. Minētajā Vides un enerģētikas drošības ministra 2023. gada 10. augusta Dekrētā Nr. 278 (*decreto del Ministro dell'ambiente e della sicurezza energetica n. 278 del 10 agosto 2023*)¹⁰ ir noteikti "alternatīvi pasākumi" ("misure alternative").

46. Prasītāji, Taranto iedzīvotāji, *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa, Itālija) cēla kolektīvo prasību pret *Ilva*, *Acciaierie d'Italia* un *Acciaierie d'Italia Holding* noteikt aizliegumu iekārtas vai vismaz tās daļu darbībai, lai aizsargātu tiesības uz veselību, tiesības dzīvot mierā un klusumā un tiesības uz klimatu. Viņu skatījumā tēraudlietuves darbība ir nodarījusi būtisku kaitējumu šīm tiesībām vairāku gadu desmitu garumā.

⁸ Kā norādīts uzņēmuma internetvietnē, tas ir privatizēts 1995. gadā un pašlaik 62 % apmērā pieder starptautiskam tērauda koncernam. Pārējās kapitāla daļas pieder Itālijas valstij (<https://www.acciaierieditalia.com/en/company/about-us/>, stāvoklis 2023. gada 16. augustā).

⁹ ECT spriedums, 2019. gada 24. janvāris, *Cordella* u.c. pret Itāliju (CE:ECHR:2019:0124)UD005441413, 12. punkts).

¹⁰ <https://va.mite.gov.it/File/Documento/888984>, stāvoklis 2023. gada 16. oktobrī.

47. *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa) saistībā ar šo tiesvedību uzdod Tiesai šādus jautājumus:

- “1) Vai Rūpniecisko emisiju direktīva un it īpaši tās 4., 18., 34., 28. un 29. apsvērums, kā arī 3. panta 2. punkts un 11., 12. un 23. pants, kā arī LESD 191. pantā un EKL 174. pantā paredzētais piesardzības un cilvēku veselības aizsardzības princips ir jāinterpretē tādējādi, ka šī dalībvalsts likumā var paredzēt, ka kaitējuma veselībai novērtējums ir akts, kas neietilpst integrētas vides atļaujas – aplūkojamajā gadījumā 2017. gada *DPCM* – izsniegšanas un pārskatīšanas procedūrā, un ka tā izstrādei var nebūt automātiskas ietekmes, tādā ziņā, ka kompetentajai iestādei tas būtu savlaicīgi un faktiski jāņem vērā integrētās vides atļaujas/*DPCM* pārskatīšanas procedūrā, it īpaši, ja tā rezultāti norāda uz nepieņemamu veselības apdraudējumu iedzīvotājiem, ko būtiski skar piesārņojošās emisijas; vai turpretī direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka: (i) pieļaujamais cilvēku veselības apdraudējums var tikt novērtēts, veicot epidemioloģiska rakstura zinātnisku analīzi; (ii) kaitējuma veselībai novērtējumam ir jābūt aktam, kas ietilpst integrētās vides atļaujas/*DPCM* izsniegšanas un pārskatīšanas procedūrā, un pat jābūt tās nepieciešamajam nosacījumam, un it īpaši iestādei, kuras kompetencē ir integrētās vides atļaujas izsniegšana un pārskatīšana, tas būtu obligāti, faktiski un savlaicīgi jāņem vērā?
- 2) Vai Rūpniecisko emisiju direktīva un it īpaši tās 4., 11., 18., 21., 34., 28. un 29. apsvērums, kā arī 3. panta 2. punkts, 11., 14., 15., 18. un 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, piemērojot dalībvalsts likumu, šai dalībvalstij ir jāparedz, ka integrētajā vides atļaujā (šajā gadījumā 2012. gada integrētajā vides atļaujā, 2014. gada *DPCM*, 2017. gada *DPCM*) vienmēr ir jāņem vērā visas vielas, kuras izraisa emisijas un kuras zinātniski ir zināmas kā kaitīgas, tostarp daļiņas PM₁₀ un PM_{2,5}, kuru avots katrā ziņā ir iekārta, kam tiek veikts novērtējums; vai arī direktīva var būt interpretēta tādējādi, ka integrētajā vides atļaujā (administratīvajā atļaujas pasākumā) ir jāiekļauj tikai piesārņojošās vielas, kuras ir paredzētas *a priori*, ņemot vērā veiktās rūpnieciskās darbības raksturu un veidu?
- 3) Vai Rūpniecisko emisiju direktīva un it īpaši tās 4., 18., 21., 22., 28., 29., 34., 43. apsvērums, kā arī 3. panta 2. un 25. punkts un 11., 14., 16. un 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka situācijā, kad notiek rūpnieciska darbība, kas smagi un būtiski apdraud vides un cilvēku veselības integritāti, dalībvalsts likumā, šī dalībvalsts var pagarināt termiņu – kas operatoram ir piešķirts, lai nodrošinātu rūpnieciskās darbības atbilstību piešķirtajai atļaujai, veicot tajā paredzētos vides un veselības aizsardzības pasākumus un darbības – par apmēram septiņiem ar pusi gadiem no sākotnēji noteiktā termiņa līdz kopumā vienpadsmit gadiem?”

48. Prasītāji pamatlietā *Ilva, Acciaierie d'Italia*, Apūlijas reģions, Itālijas Republika un Eiropas Komisija ir iesnieguši rakstveida apsvērumus. Šie lietas dalībnieki un vēl viena persona, kas iestājusies lietā valsts tiesvedībā, *Gruppo di Intervento Giuridico*, piedalījās arī 2023. gada 7. novembra tiesas sēdē.

IV. Juridiskais vērtējums

49. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kāda nozīme ir konkrētai informācijai par tēraudlietuves ietekmi uz cilvēku veselību (par to B nodaļā) un informācijai par konkrētām emisijām (par to C nodaļā) un vai ir pieļaujams atkārtoti pagarināt konkrētu atļaujas nosacījumu izpildes termiņu (par to D nodaļā). Tomēr pirms tam ir jāizskata iebildumi par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību.

A. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamība

50. *Ilva* un *Acciaierie d'Italia* uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pieņemams. Iesniedzējtiesa neesot pietiekami paskaidrojusi, kāpēc tai ir nepieciešama minētā tiesiskā regulējuma un apsvērumu interpretācija (par to 1. apakšnodaļā), atbilstoši Itālijas tiesībām Savienības tiesību interpretācijai neesot nozīmes (par to 2. apakšnodaļā) un, visbeidzot, minētās tiesību normas neesot pietiekami konkrētas un arī tās nevarot izmantot pret *Ilva* un *Acciaierie d'Italia* pamatlietā, jo šie uzņēmumi esot privātpersonas (par to 3. apakšnodaļā).

51. Principā vienīgi valsts tiesa, kura izskata lietu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo nolēmumu, var – ņemot vērā lietas īpatnības – noteikt gan to, cik nepieciešams ir prejudiciālais nolēmums šīs tiesas sprieduma taisīšanai, gan to, cik atbilstīgi ir Tiesai uzdotie jautājumi. Tāpēc, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību normas interpretāciju, Tiesai principā tie ir jāizskata. Uz šādiem jautājumiem attiecas atbilstības prezumpcija. Tiesa var atteikties izskatīt valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību normas interpretācijai nav nekādas saiknes ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem¹¹.

1. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums

52. *Ilva* un *Acciaierie d'Italia* atsaucas uz Reglamenta 94. panta pirmās daļas c) punktu, lai pierādītu, ka iesniedzējtiesa nav sniegusi Tiesai nepieciešamo informāciju, lai tā varētu atbildēt uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

53. Atbilstoši minētajai tiesību normai lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāizklāsta iemesli, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par konkrētu Savienības tiesību normu interpretāciju, kā arī saikne, ko tā konstatējusi starp šīm tiesību normām un pamatlietai piemērojamiem valsts tiesību aktiem.

54. Šajā ziņā nevar noliegt, ka iesniedzējtiesa savos jautājumos atsaucas uz daudziem Rūpniecisko emisiju direktīvas noteikumiem un apsvērumiem, kā arī uz LESD 191. pantu, sīkāk nenorādot, kāpēc tā prasa interpretēt visus minētos tiesību aktus.

55. Tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepārprotami izriet, ka iesniedzējtiesa vēlas zināt, vai no minētajiem tiesību aktiem izriet trīs konkrēti pienākumi. Tāpēc uzdoto jautājumu priekšmets ir pietiekami skaidri formulēts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu.

2. Nozīmība atbilstoši Itālijas tiesībām

56. Turklāt *Ilva* un *Acciaierie d'Italia* apgalvo, ka dažādu apsvērumu dēļ, kuru pamatā ir Itālijas tiesības, pieprasītajai interpretācijai nav nozīmes pamatlietas izspriešanai. It īpaši iesniedzējtiesa nevarot ne atcelt atļauju, ne arī to neņemt vērā savā nolēmumā. Turklāt šīs atļaujas likumība jau esot juridiski atzīta.

¹¹ Spriedums, 2021. gada 6. oktobris, *Sumal* (C-882/19, EU:C:2021:800, 27. un 28. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

57. Tomēr Tiesa nevar izlemt, vai šie iebildumi ir pamatoti, jo tā nav kompetenta interpretēt valsts tiesību normas, kas reglamentē iesniedzējtiesas pilnvaras. Šāda interpretācija ir ekskluzīvā valsts tiesu kompetencē¹².

58. Turklāt Itālija, kas neapstrīd lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, saistībā ar ECT izskatīto lietu *Cordella* vairākkārt ir norādījusi, ka prasības Itālijas civillietu tiesās, piemēram, pamatlieta par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, saistībā ar tēraudlietuves *Ilva* radīto veselības apdraudējumu var garantēt ieinteresēto personu iedarbīgu tiesību aizsardzību¹³. Iespēja celt šādas prasības būtu saderīga ar Orhūsas konvencijas¹⁴ 9. panta 3. punktu, saskaņā ar kuru sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu, ir pieejamas administratīvas vai tiesas procedūras, lai apstrīdētu privātpersonu vai valsts iestāžu darbību vai bezdarbību, ar ko tiek pārkāpti attiecīgās valsts tiesību akti vides jomā.

59. Tātad arī šie iebildumi nepamato acīmredzamas šaubas par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstību.

3. Interpretējamo tiesību normu tieša piemērojamība

60. Visbeidzot, *Ilva* un *Acciaierie d'Italia* apgalvo, ka lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu nav nozīmes lietas izspriešanai, jo interpretējamo tiesību normu tieša piemērošana nav atļauta ne vispārīgi, ne arī īpaši attiecībā uz tām kā privātpersonām. To tiesiskais stāvoklis drīzāk izrietot no īpašā regulējuma, ko Itālija pieņēmusi attiecībā uz tēraudlietuvi.

61. Ir jāpiekrīt argumentam, ka direktīva pati par sevi nevar radīt pienākumus privātpersonai un tādējādi uz direktīvu nevar atsaukties, vēršoties pret privātpersonu. Proti, ja iespēja atsaukties uz netransponētas vai nepareizi transponētas direktīvas normu tiktu attiecināta arī uz privātpersonu attiecībām, tas nozīmētu atzīt Eiropas Savienības pilnvaras noteikt privātpersonām pienākumus ar tiešu iedarbību, lai gan tas ir atļauts tikai jomās, kur tai ir piešķirtas pilnvaras pieņemt regulas. Tādējādi pat skaidra, precīza un beznosacījumu direktīvas norma, kuras mērķis ir privātpersonai piešķirt tiesības vai noteikt pienākumus, pati par sevi nav piemērojama strīdā, kas ir tikai starp privātpersonām. Tāpat uz direktīvu nevar atsaukties strīdā starp privātpersonām, lai neļautu piemērot ar direktīvu nesaderīgu dalībvalsts tiesisko regulējumu¹⁵.

62. Tomēr direktīvas interpretācija var būt nozīmīga strīda starp privātpersonām izspriešanai, jo, piemērojot valsts tiesības, valsts tiesām, kurām minētās tiesības ir jāinterpretē, ir jāņem vērā tiesību normu kopums un jāpiemēro interpretācijas metodes, kas tiek atzītas šajās normās, lai valsts tiesības interpretētu, cik vien iespējams ņemot vērā attiecīgās direktīvas tekstu un mērķi, lai sasniegtu direktīvai vajadzīgo rezultātu un tātad ievērotu LESD 288. panta trešo daļu¹⁶.

63. To, cik lielā mērā šāda Itālijas tiesību interpretācija atbilst Savienības tiesībām, var izlemt tikai Itālijas tiesas.

¹² Spriedumi, 2009. gada 27. oktobris, *ČEZ* (C-115/08, EU:C:2009:660, 57. punkts) un 2017. gada 14. jūnijs, *Online Games* u.c. (C-685/15, EU:C:2017:452, 45. punkts).

¹³ ECT spriedums, 2019. gada 24. janvāris, *Cordella* u.c. pret Itāliju (CE:ECHR:2019:0124JUD005441413, 112. punkts), kā arī Itālijas valdības Paziņojums par Eiropas Padomes Ministru komitejas 1459. sanākumi (2023. gada marts), 2023. gada 6. janvāra dokuments DH-DD(2023)36, 9. lpp.

¹⁴ 1998. gada Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju vērsties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas pieņemta ar Padomes Lēmumu 2005/370/EK (2005. gada 17. februāris) (OV 2005, L 124, 1. lpp.).

¹⁵ Spriedums, 2018. gada 7. augusts, *Smith* (C-122/17, EU:C:2018:631, 42.–44. punkts un tajos minētā judikatūra).

¹⁶ Spriedums, 2018. gada 7. augusts, *Smith* (C-122/17, EU:C:2018:631, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

64. Turklāt atbilstoši pieejamai informācijai Itālijas valstij joprojām pieder gandrīz 40 % *Ilva* kapitāla daļu¹⁷, un tai ir īpaša ietekme, izmantojot ārkārtas komisāru un komiteju no trīs ekspertiem. Tāpēc nevar izslēgt, ka *Ilva* ir uzskatāma par piederošu Itālijas valstij, kura savukārt nedrīkst izmantot priekšrocības, ko rada Rūpniecisko emisiju direktīvas nepareiza transponēšana¹⁸. Šādā gadījumā, vēršoties pret *Ilva*, varētu atsaukties uz direktīvu¹⁹.

65. Attiecībā uz iebildumu, ka prejudiciālajos jautājumos minēto tiesību normu saturs nav tāds, lai radītu tieši piemērojamus pienākumus, tas, iespējams, būtu jāizvērtē, izskatot katru jautājumu atsevišķi, lai gan šajos jautājumos šis aspekts nav īpaši pieminēts.

66. Līdz ar to arī šie iebildumi ir jānoraida, un lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu kopumā ir pieņemams.

B. Pirmais jautājums – kaitējuma veselībai novērtējums

67. Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot Itālijas tiesībās paredzētā kaitējuma veselībai novērtējuma nozīmi iekārtas integrētās vides atļaujas piešķiršanas un pārskatīšanas procedūrā, kāda paredzēta Rūpniecisko emisiju direktīvā, ja novērtējuma rezultāti norāda uz nepieņemamu veselības apdraudējumu ievērojamam iedzīvotāju skaitam, ko skar piesārņojošās emisijas.

68. Rūpniecisko emisiju direktīvas 4. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka neviena iekārta netiek ekspluatēta, ja nav saņemta atļauja. Saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvas 5. panta 1. punktu kompetentā iestāde, neierobežojot citas valsts vai Savienības tiesību aktos noteiktās prasības, piešķir atļauju, ja iekārta atbilst šīs direktīvas prasībām. Saskaņā ar direktīvas 10. pantu uz darbībām, kas izklāstītas I pielikumā, un attiecīgā gadījumā uz minētajā pielikumā noteiktajām jaudas vērtībām attiecas II nodaļas prasības (10.–27. pants).

69. Jāņem vērā, ka attiecīgā tēraudlietuve ir iekārta direktīvas 3. panta 3. punkta kopsakarā ar I pielikuma 2.2. punktu (čuguna vai tērauda ražošana) izpratnē; papildus var būt piemērojams arī pielikuma 2.3. punkts (melno metālu pārstrāde) un 2.4. punkts (melno metālu lietuves). Ņemot vērā iekārtas lielumu, vajadzētu būt sasniegtām arī kvantitatīvajām robežvērtībām.

70. Attiecībā uz veselības apdraudējumu būtiskās prasības izriet no Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta, kurā ir noteiktas iekārtu ekspluatācijai paredzētās pamatsaistības. Īpaša uzmanība jāpievērš minētā panta a), b) un c) punktam. Direktīvas 11. panta a) punktā ir paredzēts, ka jāveic visi atbilstīgie preventīvie pasākumi piesārņojuma novēršanai, b) punktā ir noteikts pienākums izmantot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus un saskaņā ar c) punktu iekārtas nedrīkst radīt būtisku piesārņojumu.

71. Tā kā Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) un c) punkts ir saistīti ar piesārņojuma jēdzienu, izšķiroša nozīme ir tā definīcijai 3. panta 2. punktā. Saskaņā ar šo definīciju tas ir cilvēka darbības izraisīta vielu, vibrācijas, siltuma vai trokšņa tieša vai netieša novadišana gaisā, ūdenī vai zemē, kam citastarp ir kaitīga ietekme uz cilvēku veselību.

¹⁷ Skat. šo secinājumu 8. zemsvītras piezīmi.

¹⁸ Skat. spriedumus, 1990. gada 12. jūlijs, *Foster* u.c. (C-188/89, EU:C:1990:313, 17. punkts) un 2017. gada 10. oktobris, *Farrell* (C-413/15, EU:C:2017:745, 32. punkts).

¹⁹ Skat. spriedumu, 2019. gada 12. novembris, Komisija/Irija (*Windfarm Derrybrien*) (C-261/18, EU:C:2019:955, 91. punkts).

72. Tāpēc, pretēji *Ilva* viedoklim, lai pārbaudītu, vai tiek pildītas Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) un c) punktā noteiktās pamatsaistības, tātad, vai tiek veikti pietiekami preventīvie pasākumi piesārņojuma novēršanai un netiek radīts būtisks piesārņojums, ir jānovērtē iekārtas ietekme uz cilvēku veselību un iekārtas emisijas, kurām var būt šāda ietekme²⁰.

73. Tomēr šā novērtējuma kārtību var secināt tikai pēc attiecīgo pamatsaistību rūpīgākas aplūkošanas. Šajā kontekstā vispirms ir jānoskaidro Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punkta nozīme, jo šīs normas vācu valodas versija ir maldinoša (par to 1. apakšnodaļā). Pēc tam ir jāizskata jēdziens “būtisks piesārņojums” saskaņā ar direktīvas 11. panta c) punktu (par to 2. apakšnodaļā) un pienākums pārskatīt atļauju saskaņā ar direktīvas 21. pantu (par to 3. apakšnodaļā).

1. 11. panta a) punkts – atbilstīgi preventīvie pasākumi

74. Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punkta vācu valodas versijā ir paredzēts, ka jāveic “visi atbilstīgie preventīvie pasākumi” piesārņojuma novēršanai. Šis formulējums norāda uz ļoti plašu pienākumu. Tomēr tiesību normas citu valodu versijas un sistēmiskais konteksts ierobežo tās iedarbību.

a) Vācu valodas versijas interpretācija

75. Jēdziens “Vorsorgemaßnahme” (piesardzības pasākums) atgādina par piesardzības principu, kas saskaņā ar LESD 191. panta 2. punktu ir Savienības vides politikas – tostarp Rūpniecisko emisiju direktīvas²¹ – pamatā un ir plašas judikatūras priekšmets.

76. Šis princips ļauj veikt aizsardzības pasākumus pret riskiem, kuru esība vai apmērs nav pierādīts, ņemot vērā labākās pieejamās zinātnes atziņas²². Tāpēc ir iespējams, ka turpmākās atziņas faktiski atspēkos šos riskus, tādējādi aizsardzības pasākumi vēlāk izrādīsies lieki.

77. Tiesa, ņemot vērā piesardzības principu, dažas sekundāro tiesību aktu normas pat ir interpretējusi tādējādi, ka tās nepieļauj pasākumus, ja, ņemot vērā labākās pieejamās zinātnes atziņas, nav skaidrības par to, vai ir izslēgti visi riski²³.

²⁰ Skat. jau J. Kirton un S. Horrocks, *Consideration of Human Health through IPPC: A Good Practice Guide* (Impel report 2004/10, it īpaši 12. un 13. lpp.). Eiropas Savienības Vides tiesību aktu īstenošanas un izpildes tīkls (IMPEL) sevi raksturo kā starptautisku bezpeļņas asociāciju, kurā apvienojušās Eiropas Savienības dalībvalstu, ES valstu, kas uzsākušas pievienošanās sarunas, un kandidātvalstu, EEZ un EBTA valstu un potenciālo kandidātvalstu, kas vēlas pievienoties Eiropas Kopienai, vides iestādes. Tā uzdevums ir nodrošināt Eiropas vides tiesību aktu iedarbīgu īstenošanu un izpildi, veicinot profesionālo sadarbību, informācijas un paraugprakses apmaiņu starp vides iestādēm (impel.eu).

²¹ Spriedums, 2023. gada 9. marts, *Sdruzhenie “Za Zemyata – dostap do pravosadie”* u.c. (C-375/21, EU:C:2023:173, 53. punkts).

²² Spriedumi, 1998. gada 5. maijs, *National Farmers’ Union* u.c. (C-157/96, EU:C:1998:191, 63. un 64. punkts), 2003. gada 9. septembris, *Monsanto Agricoltura Italia* u.c. (C-236/01, EU:C:2003:431, 111. punkts), kā arī 2019. gada 1. oktobris, *Blaise* u.c. (C-616/17, EU:C:2019:800, 43. punkts).

²³ Skat. spriedumu, 2023. gada 9. marts, *Sdruzhenie “Za Zemyata – dostap do pravosadie”* u.c. (C-375/21, EU:C:2023:173, 53. punkts), par Rūpniecisko emisiju direktīvu un Padomes Direktīvu 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp.) spriedumus, 2004. gada 7. septembris, *Waddenvereniging un Vogelbeschermingsvereniging* (C-127/02, EU:C:2004:482, 44., 58. un 59. punkts) un 2019. gada 10. oktobris, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola* (C-674/17, EU:C:2019:851, 66. punkts), kā arī par tiesību aktiem atkritumu jomā spriedumu, 2019. gada 24. oktobris, *Prato Nevoso Termo Energy* (C-212/18, EU:C:2019:898, 58. punkts). Skat. arī C. Sobotta, *Recent applications of the precautionary principle in the jurisprudence of the CJEU – a new yardstick in EU environmental decision making?*, ERA Forum 2020, 723.

78. Šķiet, ka jēdziens “geeignet” (atbilstīgs) pat paplašina Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punktā paredzēto pienākumu. Pasākums ir uzskatāms par atbilstīgu tad, ja ar to var sasniegt mērķi. Tam, vai nepieciešamie centieni ir samērīgi ar šo mērķi, nav nozīmes jautājumā par pasākuma atbilstību. Novērtējuma brīvība pastāv ne vairāk kā attiecībā uz zinātnisku jautājumu par to, vai pasākums vispār var sasniegt savu mērķi.

79. Tādējādi “visi atbilstīgie piesardzības pasākumi piesārņojuma novēršanai” Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punkta vācu valodas redakcijā ietvertu *visus* pasākumus, kas ļauj novērst piesārņojumu, kura rašanos iekārtas darbības laikā nevar izslēgt, ņemot vērā labākās pieejamās zinātnes atziņas. Stingrāk interpretējot piesardzības principu, šo tiesību normu varētu saprast pat tādējādi, ka iekārtai var piešķirt atļauju tikai tad, ja nav nekādu šaubu, ka iekārta darbosies, neradot piesārņojumu.

80. Tomēr Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punkta vācu valodas versija ir vienīgā versija, kurā ir prasīti “atbilstīgi piesardzības pasākumi”.

b) Citu valodu versijas

81. Citu valodu versijas atbilst vācu valodas versijai tādā ziņā, ka arī tajās ir prasīts veikt “visus” pasākumus. Tomēr tajās netiek lietots piesardzības jēdziens, bet tiek ņemts vērā preventīvās darbības princips, uz kuru saskaņā ar LESD 191. panta 2. punktu arī ir balstīta Savienības vides politika. Vienīgi slovēņu valodas versijā (“preprečevanje”) un somu valodas versijā (“estävät”) tiek lietoti jēdzieni, kas neatbilst LESD 191. panta 2. punktā minētajam šā principa jēdzienam, taču arī tie drīzāk ir jāsaprot preventīvās darbības vai novēršanas, nevis piesardzības nozīmē.

82. Tiesa līdz šim tikpat kā nav aplūkojusi preventīvās darbības principu, tomēr jau ir nospriedusi, ka saskaņā ar šo principu Savienībai un dalībvalstīm ir pienākums novērst, samazināt un pēc iespējas nekavējoties likvidēt piesārņojuma vai kaitējuma avotus, pieņemot tādus pasākumus, kas izskaustu *zināmos* riskus²⁴. Lai gan tādējādi piesardzības princips attiecas uz situācijām, kad riski nav skaidri, preventīvās darbības princips būtu jāattiecina tikai uz aizsardzības pasākumiem, ja ir zināmi novēršamie riski vai apdraudējums²⁵.

83. Turklāt Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punkta citu valodu versijās nav prasīts veikt “atbilstīgus” pasākumus. Tajās drīzāk tiek lietoti tādi jēdzieni kā “appropriate” (EN), “approprié” (FR), “adecuado” (ES) vai pat “oportuno” (IT). Lai gan šos jēdzienus var tulkot arī kā “atbilstīgs”, tomēr atšķirībā no vācu valodas jēdziena tie ļauj arī apsvērt, vai ar attiecīgajiem aizsardzības pasākumiem saistītie centieni ir samērīgi ar aizsargājošo iedarbību un attiecīgo risku.

84. Tāpēc Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punkta citu valodu versijas drīzāk liecina par pienākumu veikt visus atbilstošos (vai saprātīgos) pasākumus zināmo iekārtas vides risku novēršanai.

²⁴ Spriedums, 2005. gada 26. aprīlis, Komisija/Īrija (C-494/01, EU:C:2005:250, 165. punkts). Skat. arī spriedumus, 1999. gada 5. oktobris, *Lirussi un Bizzaro* (apvienotās lietas C-175/98 un C-177/98, EU:C:1999:486, 51. punkts), kā arī 2000. gada 22. jūnijs, *Fornasar u.c.* (C-318/98, EU:C:2000:337, 37. punkts), kuros šajā izpratnē ir interpretēti arī piesardzības princips.

²⁵ Skat. it īpaši manus secinājumus lietā *Bayer CropScience un Bayer/Komisija* (C-499/18 P, EU:C:2020:735, 107. punkts), kā arī manus secinājumus lietās *ERG u.c.* (C-378/08, EU:C:2009:650, 67. un 75. punkts), *Afton Chemical* (C-343/09, EU:C:2010:258, 60. punkts) un Komisija/Francija (C-237/12, EU:C:2014:14, 30. punkts).

c) *Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punkta sistēma un mērķis*

85. Kā zināms, dažādās valodu versijas ir jāinterpretē vienoti²⁶. Tāpat nevienas valodas versija nav pārāka par citām²⁷. Attiecīgā tiesību norma drīzāk ir jāinterpretē, ņemot vērā tiesiskā regulējuma, kurā tā ietilpst, vispārējo sistēmu un mērķi²⁸. Turklāt interpretāciju var veicināt arī tiesiskā regulējuma tapšanas vēsture²⁹.

86. Tas, ka Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punkts attiecas nevis uz piesardzības pasākumiem, bet gan uz preventīviem pasākumiem, izriet jau no direktīvas nosaukuma un tās 1. panta 1. punkta. Tomēr arī šajā gadījumā vācu valodas versija nav īsti veiksmīga.

87. Vācu valodas versijā direktīvas nosaukumā iekavās ir pievienots papildinājums “piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole”. Atbilstoši 1. panta 1. punktam direktīvā ir izklāstīti noteikumi par tāda piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli, ko rada rūpnieciskās darbības. Gan direktīvas nosaukums, gan 1. panta 1. punkts atbilst agrāk piemērotajām Direktīvām 96/61 un 2008/1 par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli.

88. Izņemot vācu valodas versiju, visās 1996. gada valodu versijās abās vietās tika lietots jēdziens, kas apzīmē LESD 191. panta 2. punktā paredzēto preventīvo darbību, piemēram, “*prévention*” franču valodā, “*prevention*” angļu valodā vai “*prevenzione*” itāļu valodā. Lielākajā daļā no kopš tā laika pievienotajām valodu versijām tiek izmantots arī preventīvās darbības ekvivalents³⁰, lai gan ir arī valodu versijas, kurās – tāpat kā vācu valodas versijā – ir lietots cits jēdziens³¹.

89. Katrā ziņā visu triju direktīvas valodu versijās vienprātīgi ne nosaukumā, ne 1. pantā netika un netiek lietots piesardzības jēdziens.

90. Turklāt Rūpniecisko emisiju direktīvas nosaukums un 1. panta 1. punkts arī liecina, ka tās mērķis nav izvairīties no jebkāda piesārņojuma, jo tajā ir minēta arī vienkārši piesārņojuma *samazināšana* vai arī dažādās valodu versijās, piemēram, angļu valodā, – kontrole. Tāpēc direktīvā ir ņemts vērā zināms piesārņojuma līmenis. Attiecīgi direktīvas 11. panta c) punktā tiek aizliegts tikai būtisks piesārņojums.

91. To apstiprina Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta b) punkts. Saskaņā ar to iekārtas ekspluatācijā tiek izmantoti labākie pieejamie tehniskie paņēmieni. Atbilstoši direktīvas 3. panta 10. punkta c) apakšpunktam “labākie” tehniskie paņēmieni ir visefektīvākie tehniskie paņēmieni, lai sasniegtu augstu vides vispārējās aizsardzības līmeni kopumā. Tomēr atbilstoši direktīvas 3. panta 10. punkta b) apakšpunktam “pieejamie” tehniskie paņēmieni ir tikai tehniskie paņēmieni, kuri ir izstrādāti tiktāl, ka ir ieviešami attiecīgajā ražošanas nozarē, ievērojot

²⁶ Spriedumi, 1977. gada 27. oktobris, *Bouchereau* (30/77, EU:C:1977:172, 13. un 14. punkts), 1990. gada 27. marts, *Cricket St Thomas* (C-372/88, EU:C:1990:140, 19. punkts) un 2021. gada 6. oktobris, *Consorzio Italian Management* un *Catania Multiservizi* (C-561/19, EU:C:2021:799, 43. punkts).

²⁷ Spriedumi, 1990. gada 27. marts, *Cricket St Thomas* (C-372/88, EU:C:1990:140, 18. punkts) un 2021. gada 26. janvāris, *Hessischer Rundfunk* (apvienotās lietas C-422/19 un C-423/19, EU:C:2021:63, 65. punkts).

²⁸ Spriedumi, 2016. gada 1. marts, *Kreis Warendorf* un *Osso* (apvienotās lietas C-443/14 un C-444/14, EU:C:2016:127, 27. punkts) un 2022. gada 24. februāris, *Tiketa* (C-536/20, EU:C:2022:112, 27. punkts).

²⁹ Spriedumi, 2009. gada 22. oktobris, *Zurita García* un *Choque Cabrera* (apvienotās lietas C-261/08 un C-348/08, EU:C:2009:648, 57. punkts), 2012. gada 27. novembris, *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756, 135. punkts), 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome (C-583/11 P, EU:C:2013:625, 50. punkts) un 2017. gada 20. decembris, *Acacia* un *D’Amato* (apvienotās lietas C-397/16 un C-435/16, EU:C:2017:992, 31. punkts).

³⁰ Piemēram, čehu, lietuviešu, maltiešu, ungāru, poļu, rumāņu, slovēņu un slovāku valodas versijās.

³¹ Piemēram, bulgāru, igauņu, horvātu un latviešu valodas versijās.

ekonomiski pamatotus un tehniski piemērotus nosacījumus, ņemot vērā izmaksas un priekšrocības. Tādējādi, nosakot labākos *pieejamos* tehniskos paņēmienus, ir jāņem vērā arī ekonomiskie aspekti.

92. Tomēr pienākuma izmantot labākos tehniskos paņēmienus attiecināšana tikai uz “pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem” tiktu apdraudēta, ja Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punktā būtu noteikts pienākums veikt jebkuru “atbilstīgu” preventīvo pasākumu neatkarīgi no ekonomiskās pieejamības.

93. Tas, ka Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta b) punktā paredzētais pienākums izmantot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus konkretizē 11. panta a) punktā paredzēto pienākumu veikt “visus atbilstīgos preventīvos pasākumus piesārņojuma novēršanai”, bija skaidrāk saprotams šo divu pienākumu sākotnējā redakcijā. Proti, saskaņā ar Direktīvas 96/61 un Direktīvas 2008/1 3. panta 1. punkta a) apakšpunktu bija jāveic “visi vajadzīgie preventīvie pasākumi piesārņojuma novēršanai, jo īpaši – izmantojot labākās pieejamās metodes”.³² Komisija nav pamatojusi, kāpēc savā direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikumā tā ir nodalījusi šos abus elementus³³. Ņemot vērā, ka tā ir paskaidrojusi tikai jaunās un būtiski grozītās tiesību normas³⁴, var pieņemt, ka tā uzskata šo grozījumu par nebūtisku.

94. Ietekme uz veselību jāņem vērā, nosakot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus visā Savienībā kopumā. Proti, saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvas 3. panta 10. punktu šie tehniskie paņēmieni ir paredzēti, lai novērstu vai vismaz samazinātu ietekmi uz vidi, vienlaikus tiem jābūt visefektīvākajiem, lai sasniegtu augstu vides vispārējās aizsardzības līmeni. Tomēr konkrētas iekārtas konkrētā ietekme uz veselību ir būtiska tikai kā daļa no datu bāzes, novērtējot dažādus tehniskos paņēmienus. Savukārt visā Savienībā noteikto labāko pieejamo tehnisko paņēmienu izmantošana saskaņā ar 11. panta b) punktu konkrētā iekārtā nav tieši atkarīga no konkrētās ietekmes uz veselību, ko rada attiecīgā iekārta.

d) Starpsecinājumi

95. Tāpēc Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ir jāveic visi saprātīgie pasākumi, lai novērstu vai samazinātu zināmos iekārtas vides riskus.

96. Direktīvas 11. panta a) punktā minētie pasākumi citastarp ietver labāko pieejamo tehnisko paņēmienu izmantošanu saskaņā ar minētās direktīvas 11. panta b) punktu. Piemērojot šo tiesību normu konkrētai iekārtai, nav nepieciešams ņemt vērā tās konkrēto ietekmi uz veselību.

2. Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta c) punkts

97. Tomēr, ņemot vērā attiecīgās iekārtas īpatnības, direktīvas 11. panta c) punkts var pamatot pienākumu veikt aizsardzības pasākumus, kas ir plašāki par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, it īpaši iekārtas atrašanās vietas apstākļu dēļ. Šajā tiesību normā ir paredzēts, ka

³² Līdzīgi jau arī Padomes Direktīvas 84/360/EEK (1984. gada 28. jūnijs) par rūpniecisku iekārtu radītā gaisa piesārņojuma apkarošanu (OV 1984, L 188, 20. lpp.) 4. panta 1. punkts: “attiecībā uz gaisa piesārņojumu ir veikti visi attiecīgie aizsargpasākumi, tostarp labākās pieejamās tehnoloģijas piemērošana, ja vien šādi pasākumi nav saistīti ar pārmērīgām izmaksām”.

³³ COM(2007) 844, galīgā redakcija, 12. pants (31. lpp.).

³⁴ COM(2007) 844, galīgā redakcija (11. lpp.).

iekārta nerada būtisku piesārņojumu. Tāpēc, ja iekārta rada būtisku piesārņojumu, neraugoties uz labāko pieejamo tehnisko paņēmieni izmantošanu, ir jāveic *papildu* aizsardzības pasākumi, lai novērstu šādu piesārņojumu.

98. Šādi aizsardzības pasākumi ir uzskatāmi par saprātīgiem arī 11. panta a) punkta izpratnē, jo ar jēdzienu “būtisks piesārņojums” tiek noteikta absolūta iekārtu ekspluatācijas robeža. Ja nav iespējams veikt atbilstīgus aizsardzības pasākumus, iekārtai nevar piešķirt atļauju.

99. Lai gan Rūpniecisko emisiju direktīvas 3. panta 2. punktā ir definēts piesārņojuma jēdziens, tajā nav noteikts, kad tas ir uzskatāms par būtisku. Tas var izrietēt tikai no attiecīgā piesārņojuma un tā ietekmes novērtējuma.

100. Šādu novērtējumu var abstrakti secināt no cita tiesiskā regulējuma. Piemēram, Tiesa jau ir nospriedusi, ka sēra dioksīda robežvērtību pārsniegšana apkārtējā gaisā saskaņā ar Gaisa kvalitātes direktīvu³⁵ ir uzskatāma par būtisku piesārņojumu³⁶.

101. Tomēr minētais piemērs nav balstīts uz attiecīgā tiesiskā regulējuma īpašo raksturu. Manuprāt, par būtisku drīzāk ir jāatzīst jebkurš piesārņojums, kas – ņemot vērā iespējamus izņēmumus – rada stāvokli, kurš nav saderīgs ar jebkuru piemērojamo vides aizsardzības regulējumu.

102. Tomēr Savienības tiesībās nav konkrētu tiesību normu, no kurām izrietētu, kāda iekārtas radīta piesārņojuma ietekme uz cilvēku veselību liek tieši secināt, ka piesārņojums ir būtisks. Tiesa nevar novērtēt, vai Itālijas tiesībās ir tiesību normas, kas ļauj izdarīt šādu secinājumu.

103. Tomēr sekas cilvēku veselībai arī neatkarīgi no vides tiesību aktu īpašo normu pārkāpuma var izraisīt to, ka piesārņojums ir uzskatāms par būtisku Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta c) punkta izpratnē. Tas izriet jau no tā, ka saskaņā ar LESD 191. panta 1. punkta otro ievilkumu Savienības vides politikas – tostarp šīs direktīvas – mērķis ir arī aizsargāt cilvēku veselību. Turklāt LESD 9. pantā un 168. panta 1. punkta pirmajā teikumā, kā arī Pamattiesību hartas 35. panta otrajā teikumā Savienībai ir noteikts pienākums, nosakot un īstenojot Savienības politiku un darbības, visās jomās nodrošināt augstu cilvēku veselības aizsardzības līmeni³⁷. Tāpēc cilvēku veselības aizsardzība ir īpaši svarīga, un tā var attaisnot arī būtiskus ekonomiskus zaudējumus³⁸.

104. Rūpniecisko emisiju direktīvā tas citastarp izpaužas tādējādi, ka saskaņā ar 8. panta 2. punkta otro teikumu atļaujas nosacījumu neievērošanas gadījumā iekārtas darbība ir jāaptur līdz atbilstības atjaunošanai tikai tad, ja pārkāpums draud izraisīt tūlītēju *būtisku* negatīvu ietekmi uz vidi, bet tas ir nepieciešams, ja pārkāpums rada *jebkādu* tūlītēju apdraudējumu cilvēku veselībai.

³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/50/EK (2008. gada 21. maijs) par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (OV 2008, L 152, 1. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Komisijas Direktīvu (ES) 2015/1480 (2015. gada 28. augusts) (OV 2015, L 226, 4. lpp.).

³⁶ Spriedums, 2023. gada 9. marts, *Sdruzhenie “Za Zemyata – dostap do pravosadiie”* u.c. (C-375/21, EU:C:2023:173, 50. punkts). Skat. jau Direktīvas 84/360 4. panta 4. punktu.

³⁷ Skat. spriedumus, 2008. gada 1. aprīlis, Parlaments un Dānija/Komisija (apvienotās lietas C-14/06 un C-295/06, EU:C:2008:176, 75. punkts), kā arī 2019. gada 1. oktobris, *Blaise* u.c. (C-616/17, EU:C:2019:800, 42. punkts).

³⁸ Rikojums, 1996. gada 12. jūlijs, Apvienotā Karaliste/Komisija (C-180/96 R, EU:C:1996:308, 93. punkts), kā arī spriedumi, 1997. gada 17. jūlijs, *Affish* (C-183/95, EU:C:1997:373, 43. punkts), 2012. gada 19. aprīlis, *Artegodan*/Komisija (C-221/10 P, EU:C:2012:216, 99. punkts) un 2016. gada 4. maijs, *Philip Morris Brands* u.c. (C-547/14, EU:C:2016:325, 156. punkts).

105. Šī tiesību norma gan liecina par to, ka piesārņojums, kas apdraud cilvēku veselību, vienmēr ir būtisks. Tomēr nevar izslēgt, ka konkrēta īpaši minimāla negatīva ietekme uz veselību var ļaut uzskatīt, ka to izraisošais piesārņojums ir nebūtisks. Par to citastarp liecina fakts, ka Rūpniecisko emisiju direktīvas 3. panta 2. punktā ietvertajā piesārņojuma definīcijā jau ir minēta iespēja nodarīt kaitējumu cilvēka veselībai. Ja tas vienmēr nozīmētu, ka attiecīgais piesārņojums ir būtisks, likumdevējs to būtu skaidri norādījis.

106. Tāpēc piesārņojums, kas izraisa negatīvu ietekmi uz veselību, ir būtisks tikai tad, ja šī negatīvā ietekme ir uzskatāma par pārmērīgi negatīvu ietekmi uz cilvēku veselību.

107. Eiropas Savienības vides iestāžu tīkls *IMPEL* 2005. gadā uzskatīja, ka viens papildu nāves gadījums gadā uz 1 000 000 cilvēku un viens papildu gadījums uz 100 000 cilvēku slimību bez letālām sekām kā orientējošie lielumi vēl ir pieņemami³⁹, t.i., attiecīgais piesārņojums nav uzskatāms par būtisku. Salīdzinājumam: Savienībā 2011. gadā satiksmes negadījumos bija aptuveni 70 nāves gadījumi uz 1 000 000 iedzīvotāju, bet 2020. gadā – 49⁴⁰. Tomēr būtisku un nebūtisku negatīvu ietekmi uz veselību var precīzi nošķirt tikai katrā individuālajā gadījumā, ņemot vērā iekārtas nozīmīgumu un iespējamās alternatīvas.

108. Tomēr piesārņojuma radīto negatīvo ietekmi uz veselību, kas ir pamattiesību pārkāpums, kā to attiecībā uz tēraudlietuvī *ILVA* ir konstatējusi ECT⁴¹, *prima facie* vairs nevar uzskatīt par nebūtisku. Tāpēc ir iespējams, ka iesniedzējtiesa pirmajā jautājumā runā par nepieļaujamu risku to iedzīvotāju veselībai, kurus būtiski ietekmē piesārņojošās emisijas.

109. Tomēr, izspriežot pamatlietu, iesniedzējtiesai būs jāņem vērā arī tas, ka pa šo laiku ir veikti papildu aizsardzības pasākumi, kā rezultātā situācija ir mainījusies salīdzinājumā ar ECT 2019. gada 24. janvāra un 2022. gada 5. maija spriedumiem un līdzšinējo kaitējuma veselībai novērtējumu.

110. Līdz ar to Direktīvas 11. panta a) punktā paredzētie pasākumi papildus labāko pieejamo tehnisko paņēmieni izmantošanai ietver arī pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu to, ka iekārta rada būtisku piesārņojumu 11. panta c) punkta izpratnē. Piesārņojums ir uzskatāms par būtisku, ja tā izraisītais stāvoklis nav saderīgs ar piemērojamo vides aizsardzības tiesisko regulējumu, ņemot vērā iespējamās izņēmumus. Neatkarīgi no šāda tiesiskā regulējuma piesārņojums ir uzskatāms par būtisku, ja, ņemot vērā katra individuālā gadījuma apstākļus, tas rada pārmērīgi negatīvu ietekmi uz cilvēku veselību. Piesārņojums, kura negatīvā ietekme uz cilvēku veselību pārkāpj attiecīgo personu pamattiesības, vienmēr ir būtisks.

3. Atļaujas pārskatīšana

111. Atļaujas pārskatīšanu, kas arī ir minēta pirmajā jautājumā, reglamentē Rūpniecisko emisiju direktīvas 21. pants.

³⁹ Minēts 20. zemsvītras piezīmē, 19. lpp.

⁴⁰ Eurostat, *Causes of death: tables and figures* (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/6/64/SE-Causes_of_death_2023.xlsx, stāvoklis 2023. gada 1. septembrī).

⁴¹ ECT spriedumi, 2019. gada 24. janvāris, *Cordella* u.c. pret Itāliju (CE:ECHR:2019:0124JUD005441413) un 2022. gada 5. maijs, *Ardimento* u.c. pret Itāliju (CE:ECHR:2022:0505JUD000464217).

112. Šai pārskatīšanai vajadzētu būt īpaši svarīgai, lai ņemtu vērā Itālijas tiesībās paredzēto kaitējuma veselībai novērtējumu. Proti, šķiet neiespējami, ka šāds novērtējums varētu būt ņemts vērā jau pirmajās tēraudlietuves vides atļaujās 2011. un 2012. gadā. Drīzāk, cik saprotams, tas tika ieviests tikai ar 2013. gada 4. jūnija Dekrētlikuma Nr. 61 1. panta 7. punktu. Iepriekš iekārtas ietekme uz veselību bija jāņem vērā, pamatojoties uz citu informāciju.

113. Pārskatīšana saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvas 21. panta 5. punkta a) apakšpunktu ir nepieciešama citastarp tad, ja iekārtas radītais piesārņojums ir tik būtisks, ka jāpārskata atļaujā noteiktās emisiju robežvērtības vai arī atļaujā jāiekļauj jaunas attiecīgās robežvērtības.

114. Tādējādi šī tiesību norma ir saistīta ar pamatpienākumu, kas noteikts Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta c) punktā un prasa pārskatīšanu, ja iekārtas emitētais piesārņojums vēlāk izrādās būtisks. Pierādījumi par šādu piesārņojumu būtu jāiegūst no direktīvas 23. panta 1. punktā paredzētās vides inspekciju sistēmas, kurā ir jāietver visu attiecīgās iekārtas radīto vides ietekmes elementu pārbaude. Kaitējuma veselībai novērtējums, kas veikts un regulāri atjaunināts kopš atļaujas piešķiršanas, saskaņā ar 23. panta 4. punkta a) apakšpunktu ir šīs sistēmas elements un acīmredzami ir būtisks, veicot 21. panta 5. punkta a) apakšpunktā minēto novērtējumu. Tāpēc tas ir jāņem vērā.

115. Turklāt tas, šķiet, ir paredzēts arī Dekrētlikuma Nr. 61 1. panta 7. punktā, jo saskaņā ar to – lai gan kaitējuma veselībai novērtējums pats par sevi nevar grozīt integrēto vides atļauju – reģions, pamatojoties uz šo novērtējumu, var lūgt pārskatīšanu.

4. Atbilde uz pirmo jautājumu

116. Tādējādi atbilde uz pirmo jautājumu ir tāda, ka, piešķirot iekārtai atļauju saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvas 4. un 5. pantu un pārskatot šo atļauju saskaņā ar minētās direktīvas 21. pantu, ir jānodrošina iekārtas ekspluatācijai paredzēto pamatsaistību izpilde, kā noteikts 11. pantā.

117. Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ir jāveic visi atbilstīgie pasākumi zināmo iekārtas vides risku novēršanai vai samazināšanai.

118. Direktīvas 11. panta a) punktā minētie pasākumi citastarp ietver labāko pieejamo tehnisko paņēmieni izmantošanu saskaņā ar minētās direktīvas 11. panta b) punktu. Piemērojot šo tiesību normu konkrētai iekārtai, nav nepieciešams ņemt vērā tās konkrēto ietekmi uz veselību.

119. Turklāt direktīvas 11. panta a) punktā paredzētie pasākumi ietver pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu to, ka iekārta rada būtisku piesārņojumu 11. panta c) punkta izpratnē. Piesārņojums ir uzskatāms par būtisku, ja tā izraisītais stāvoklis nav saderīgs ar piemērojamo vides aizsardzības tiesisko regulējumu, ņemot vērā iespējamās izņēmumus. Neatkarīgi no šāda regulējuma piesārņojums ir uzskatāms par būtisku, ja, ņemot vērā katra individuālā gadījuma apstākļus, tas rada pārmērīgi negatīvu ietekmi uz cilvēku veselību. Piesārņojums, kura negatīvā ietekme uz cilvēku veselību pārkāpj attiecīgo personu pamattiesības, vienmēr ir būtisks.

120. Atļaujas pārskatīšana atbilstoši direktīvas 21. panta 5. punkta a) apakšpunktam ir nepieciešama it īpaši tad, ja vēlāk – piemēram, kaitējuma veselībai novērtējuma rezultātā – atklājas, ka iekārta rada būtisku piesārņojumu.

C. Otrais jautājums – emisiju ņemšana vērā

121. Uzdotot otro jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvu iekārtas atļaujā ir jāņem vērā visas emitētās vielas, kas saskaņā ar zinātniskiem pierādījumiem ir kaitīgas, tostarp PM_{10} (daļiņas) un $PM_{2,5}$ (vēl mazākas daļiņas, smalkas daļiņas) kategorijas, un kuru avots katrā ziņā ir iekārta, kam tiek veikts novērtējums, vai arī atļaujā ir jāiekļauj tikai piesārņojošās vielas, kuras ir paredzētas *a priori*, ņemot vērā veiktās rūpnieciskās darbības raksturu un veidu. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojumā ir minēts arī varš, dzīvsudrabs un naftalīns.

122. Kā paskaidro Komisija, saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvas 12. panta 1. punkta f) apakšpunktu operatoram atļaujas pieteikumā ir jāapraksta no iekārtas prognozējamo emisiju katrā vides jomā raksturs un daudzums, kā arī emisiju būtiskā ietekme uz vidi. Tātad šis pienākums attiecas tikai uz prognozējamām emisijām.

123. Ja pēc tam tiek piešķirta atļauja, saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvas 14. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 2. punktu tajā iekļauj vismaz emisiju robežvērtības vai līdzvērtīgus pasākumus attiecībā uz II pielikumā uzskaitītajām piesārņojošām vielām un citām piesārņojošām vielām, kuras attiecīgā iekārta var emitēt ievērojamā daudzumā.

124. Prasītāji pareizi norāda, ka Rūpniecisko emisiju direktīvas II pielikumā ir iekļautas lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētās piesārņojošās vielas, proti, emisijai gaisā – gaistošie organiskie savienojumi (4. punkts), tātad naftalīns, metāli un to savienojumi (5. punkts), tātad arī varš un dzīvsudrabs, kā arī putekļi, tostarp smalkās cietās daļiņas (6. punkts), tātad arī PM_{10} un $PM_{2,5}$. Emisijai ūdenī tiek minēti stabili oglekļaūdeņraži un stabilas bioakumulējamas organiskas toksiskas vielas (5. punkts), kā arī metāli un to savienojumi (7. punkts).

125. Tomēr šīs kategorijas ir formulētas tik vispārīgi, ka no tām nevar izrietēt saistības noteikt specifiskas robežvērtības katrai minētajai vielai, piemēram, katram gaistošajam organiskajam savienojumam, katram metālam vai katrai putekļu kategorijai. Tāpēc, kā apgalvo Komisija, nosacījums par ievērojama daudzuma emisiju attiecas ne tikai uz citām piesārņojošām vielām, bet arī uz Rūpniecisko emisiju direktīvas II pielikumā minētajām piesārņojošām vielām. Savukārt II pielikumā iekļautajām piesārņojošām vielām, kas netiek emitētas ievērojamā daudzumā, nav vajadzīgas robežvērtības.

126. Ciktāl tiek piešķirtas atļaujas jaunām iekārtām, obligāti var ņemt vērā tikai emisijas, kas ir prognozējamās *a priori*, ņemot vērā veiktās rūpnieciskās darbības raksturu un veidu. *Ilva* norāda, ka šis jautājums bija jāprecizē, nosakot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, citastarp saistībā ar informācijas apmaiņu, kas paredzēta Rūpniecisko emisiju direktīvas 13. pantā.

127. Labākie pieejamie tehniskie paņēmieni dzelzs un tērauda ražošanai ir noteikti Komisijas 2012. gada 28. februāra Īstenošanas lēmumā⁴² un sīkāk aprakstīti 2013. gada LPTP bukletā⁴³. Tajos ir norādītas lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētās piesārņojošās vielas⁴⁴, lai gan daļēji kā piesārņojošo vielu grupu elementi (putekļi, policikliskie aromātiskie oglekļaūdeņraži). Turklāt nevar izslēgt, ka ir jāievēro arī LPTP secinājumi par citām rūpnieciskām darbībām⁴⁵.

128. Kā jau paskaidrots, saskaņā ar direktīvas 11. panta a) un b) punktu iekārtu ekspluatācijā ir jāizmanto labākie pieejamie tehniskie paņēmieni⁴⁶. Šim nolūkam ir paredzēti LPTP secinājumi, tātad attiecīgais Komisijas īstenošanas lēmums, ko izmanto kā atsauci atļaujas nosacījumu noteikšanai, kā norādīts direktīvas 14. panta 3. punktā. Turklāt direktīvas 15. panta 2. punktā ir paredzēts, ka robežvērtības un līdzvērtīgi pasākumi ir balstīti uz labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem. Tas gan nenozīmē, ka ir jāizmanto konkrēti tehniskie paņēmieni vai tehnoloģijas, taču direktīvas 15. panta 3. punktā ir prasība vismaz nodrošināt, lai emisijas nepārsniegtu emisijas līmeni, kas saistīts ar labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem.

129. It īpaši attiecībā uz PM₁₀ izmēra daļiņām un PM_{2,5} izmēra smalkajām daļiņām nepieciešamība pēc stingrākām emisijas robežvērtībām varētu izrietēt no Gaisa kvalitātes direktīvas⁴⁷. Minētajā direktīvā noteiktās gaisa kvalitātes robežvērtības faktiski ir vides kvalitātes standarti Rūpniecisko emisiju direktīvas 3. panta 6. punkta un 18. panta izpratnē⁴⁸. Ja, lai tiktu ievērotas šīs apkārtējā gaisa robežvērtības, iekārtai ir jāparedz stingrākas emisijas robežvērtības, tās ir jānosaka saskaņā ar 18. pantu.

130. Tā kā Tiesa jau ir konstatējusi, ka PM₁₀ robežvērtības apkārtējā gaisā Taranto tika pārsniegtas⁴⁹, ir vismaz jāpārbauda, vai attiecīgajai tēraudlietuvei nav jānosaka stingrākas emisijas robežvērtības. Tomēr šķiet, ka ārpus tēraudlietuves pēdējos gados nav novēroti nekādi citi pārsniegumi⁵⁰.

131. Turklāt Rūpniecisko emisiju direktīvas 14. panta 6. punkts liecina, ka ir iespējama arī tāda ietekme uz vidi, uz kuru neattiecas LPTP secinājumi. Atbilstoši minētajai tiesību normai arī šādi ietekmei ir jānosaka atļaujas nosacījumi.

132. Šādas papildu emisijas var rasties ne tikai tāpēc, ka vēl nav pieejami LPTP secinājumi par attiecīgo darbību vai tie ir nepilnīgi, bet arī tāpēc, ka apstākļi iekārtas atrašanās vietā ir īpaši.

⁴² Īstenošanas lēmums 2012/135/ES, ar ko nosaka labāko pieejamo tehnisko paņēmieni (LPTP) secinājumus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām dzelzs un tērauda ražošanā (OV 2012, L 70, 63. lpp.).

⁴³ R. Remus, M. A. Aguado Monsonet, S. Roudier, L. Delgado Sancho, *Best Available Techniques (BAT) Reference Document for Iron and Steel Production* (2013).

⁴⁴ It īpaši Īstenošanas lēmuma 2012/135 7., 21., 28., 29., 39., 55., 56., 87. un 88. punkts.

⁴⁵ Apūlijas reģions norāda uz Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2017/1442 (2017. gada 31. jūlijs), ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/75/ES pieņem secinājumus par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem (LPTP) attiecībā uz lielām sadedzināšanas stacijām (OV 2017, L 212, 1. lpp.). Iespējams, svarīgs ir arī Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2022/2110 (2022. gada 11. oktobris) ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām pieņem secinājumus par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem (LPTP) melno metālu pārstrādes nozarē (OV 2022, L 284, 69. punkts), kā arī E. Aries, J. Gómez, S. Mavromatis, G. Klein, G. Chronopoulos un S. Roudier, *Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Ferrous Metals Processing Industry* (2022), un Eiropas Komisija, *Reference Document on Best Available Techniques in the Smitheries and Foundries Industry* (2005).

⁴⁶ Skat. šo secinājumu 91.–95. punktu.

⁴⁷ Skat. šo secinājumu 100. punktu.

⁴⁸ Spriedums, 2023. gada 9. marts, *Sdruzhenie "Za Zemyata – dostap do pravosadie"* u.c. (C-375/21, EU:C:2023:173, 59. punkts).

⁴⁹ Spriedums, 2020. gada 10. novembris, Komisija/Itālija (PM10 robežlielumi) (C-644/18, EU:C:2020:895), Taranto ietilpst zonā IT 1613 (Apūlija – rūpnieciskā zona).

⁵⁰ Arpa Puglia, *Monitoraggio della qualità dell'aria, Rete Acciaierie d'Italia S.p.A*, Report Anno 2022.

133. Turklāt, piešķirot atļauju iekārtai, kura atrodas ekspluatācijā, vai pārskatot šādu atļauju saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvas 21. pantu, ir jāņem vērā darbības laikā gūtā pieredze kā daļa no attiecīgajiem zinātniskajiem datiem⁵¹, tātad faktiski konstatētās emisijas.

134. Visbeidzot, piešķirot atļauju iekārtai saskaņā ar Rūpniecisko emisiju direktīvas 5., 14. un 15. pantu un pārskatot šādu atļauju saskaņā ar minētās direktīvas 21. pantu, ir jāņem vērā visas piesārņojošās vielas, kas tiek emitētas ievērojamā daudzumā, kuru var sagaidīt, pamatojoties uz pieejamo informāciju, citastarp iespējamiem LPTP secinājumiem, iekārtas faktiskās darbības laikā gūto pieredzi un citām norādēm.

D. Trešais jautājums – termiņš iekārtas pielāgošanai

135. Uzdotot trešo jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ar Rūpniecisko emisiju direktīvu ir saderīgi tas, ka Itālija ir pagarinājusi sākotnējo termiņu, kurā bija jāveic 2012. gada atļaujā tēraudlietuvei paredzētie vides un veselības aizsardzības pasākumi, par apmēram septiņiem ar pusi gadiem līdz pavisam vienpadsmit gadiem, tas ir, līdz 2023. gada augustam.

136. Atbildi uz šo jautājumu var samērā viegli secināt no Rūpniecisko emisiju direktīvas un iepriekš piemērojamās Direktīvas 96/61 par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli normām.

137. Tā kā transponētās Rūpniecisko emisiju direktīvas normas saskaņā ar 82. panta 1. punktu tādām esošām iekārtām kā attiecīgā tēraudlietuve ir piemērojamas tikai no 2014. gada 7. janvāra, uz atļauju sākotnēji attiecās transponētās Direktīvas 96/61 normas.

138. Direktīvas 96/61 5. panta 1. punktā un 21. panta 1. punktā ir paredzēts, ka kompetentās iestādes, izmantojot atļauju vai attiecīgā gadījumā pārskatot un vajadzības gadījumā atjauninot nosacījumus, panāk, ka tēraudlietuve *Ilva* kā esoša iekārta 2. panta 4. punkta izpratnē tiek ekspluatēta saskaņā ar direktīvu ne vēlāk kā līdz 2007. gada 30. oktobrim, tātad vienpadsmit gadus pēc direktīvas stāšanās spēkā⁵². Šis dāsnais termiņš pietiekami aizsargāja šo iekārtu operatoru pārliecību par ekspluatācijas apstākļu turpināšanos.

139. Saskaņā ar Direktīvas 96/61 5. panta 1. punktu un 9. pantu iepriekš minētajiem nosacījumiem citastarp bija jānodrošina, ka iekārtas ekspluatācijā tiek ievērotas pamatsaistības, kas tolaik bija noteiktas 3. pantā. Šobrīd šīs pamatsaistības – ciktāl tām ir nozīme šajā lietā – ar identisku saturu ir paredzētas Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. pantā, tādējādi apsvērumi par pirmo un otro jautājumu attiecas arī uz agrāko tiesisko regulējumu.

140. Principā var pieļaut iespēju noteikt nosacījumiem izpildes termiņu un tādējādi atlikt to izpildi. Tomēr, ja nosacījumi ir nepieciešami, lai nodrošinātu pamatsaistību izpildi iekārtas ekspluatācijā, atlikšana nebūtu saderīga ar Direktīvas 96/61 5. panta 1. punktu. Atbilstoši minētajai normai atļaujas priekšnosacījums bija iekārtas ekspluatācija, ievērojot pamatsaistības. Tāpēc ne vēlāk kā līdz 2007. gada 30. oktobrim iekārtai bija jādarbojas, izmantojot labākās pieejamās metodes, kā noteikts minētās direktīvas 3. panta a) punktā. Saskaņā ar minētās normas b) punktu no šā datuma tā arī nedrīkstēja radīt būtisku piesārņojumu.

⁵¹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 9. marts, *Sdruženie "Za Zemyata – dostap do pravosadie"* u.c. (C-375/21, EU:C:2023:173, 67. punkts).

⁵² Skat. spriedumu, 2011. gada 31. marts, Komisija/Itālija (C-50/10, EU:C:2011:200, 29. punkts).

141. Tas, protams, attiecas arī uz esošas iekārtas pārveidošanu. To var veikt tikai tad, ja iekārta pēc tam turpina būt atbilstīga piemērojamām prasībām. Šim nolūkam Direktīvās 96/61 un 2008/1 nebija paredzēti pārejas periodi, un tie nav iekļauti arī Rūpniecisko emisiju direktīvā.

142. Komisija pamatoti norāda, ka Rūpniecisko emisiju direktīvas 8. pantā ir apstiprināts, ka atļaujas nosacījumus nevar atlikt. Atbilstoši direktīvas 8. panta 2. punkta b) apakšpunktam atļaujas nosacījumu pārkāpuma gadījumā operatoram nekavējoties jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību iespējami īsākā laikā. Turklāt direktīvas 8. panta 2. punkta otrajā teikumā ir pat prasīts apturēt iekārtas darbību, ja atļaujas nosacījumu pārkāpums rada tūlītēju apdraudējumu cilvēku veselībai vai draud izraisīt tūlītēju būtisku negatīvu ietekmi uz vidi. Savukārt Direktīvu 96/61 un 2008/1 14. pantā bija ietverts vienīgi vispārīgs atgādinājums par nosacījumu ievērošanu.

143. Pretēji *Ilva, Acciaierie d'Italia*, kā arī Itālijas uzskatam nekas neliecina par to, ka vajadzīgo prasību ieviešanas atlikšanu varētu pamatot ar ražošanas ierobežošanu ražotnē.

144. Proti, ir jāpieņem, ka tad, ja ražošana ir neliela, arī ietekme uz vidi un it īpaši iekārtas emisijas samazinās. Tādējādi ražošanas samazināšanas rezultātā var tikt ievērotas Gaisa kvalitātes direktīvas robežvērtības iekārtas tuvumā. Iespējams, tā var novērst arī tūlītējas briesmas cilvēku veselībai vai tūlītēju būtisku negatīvu ietekmi uz vidi Rūpniecisko emisiju direktīvas 8. panta 2. punkta otrā teikuma izpratnē.

145. Ražošanas samazināšanas rezultāts parasti nav emisiju robežvērtību ievērošana. Emisiju robežvērtība atbilstoši definīcijai Rūpniecisko emisiju direktīvas 3. panta 5) punktā ir masa, kas izteikta ar dažiem īpašiem parametriem, koncentrācija un/vai emisijas līmenis, ko nedrīkst pārsniegt kādā laika periodā vai vairākos laika periodos. Atbilstoši tam Komisijas 2012. gada 28. februāra Lēmumā par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem dzelzs un tērauda ražošanā⁵³ ar LPTP asociētās emisiju vērtības gaisa emisijām ir definētas vispārēju norāžu sadaļā kā emitēto vielu masa uz izplūdes gāzu tilpumu vai uz saražoto vai apstrādāto produktu masas vienību. šādas vērtības nesamazinās, ja tiek samazināta ražošana.

146. Katrā ziņā ar minēto 2012. gada 28. februāra lēmumu tiešām varēja sākties termiņš iekārtu pārveidošanai. Iespējams, ka tādēļ ir jāgroza atļaujas nosacījumi. Tolaik piemērojamās Direktīvas 2008/1 13. panta 2. punkta b) apakšpunktā šajā ziņā bija paredzēts, ka atļauja ir jāpārskata, ja būtiskas izmaiņas labākajās pieejamās metodēs ļauj ievērojami samazināt emisijas bez pārmērīgi augstām izmaksām. Attiecīgi bija iespējams veikt izsvērtu novērtējumu.

147. Tomēr no 2014. gada 7. janvāra bija jāpiemēro Rūpniecisko emisiju direktīva. Tās 21. panta 3. punktā vairs nebija paredzēts līdzsvarojošs novērtējums. Tajā drīzāk bija piešķirts četru gadu termiņš, šajā gadījumā līdz 2016. gada 28. februārim, lai atļaujas nosacījumus pielāgotu jaunajiem tehniskajiem paņēmieniem.

148. Tomēr zināmos apstākļos izņēmuma kārtā termiņu var atlikt ne tikai labāko pieejamo tehnisko paņēmienu izmaiņu gadījumā.

⁵³ Minēts 42. zemsvītras piezīmē.

149. Piemēram, ja nosacījumos atbilstoši Rūpniecisko emisiju direktīvas 14. panta 1. punktam un 18. pantam, ir paredzēta vides kvalitātes standarta ievērošana, vides kvalitātes standarta izpildes termiņu varētu atlikt. Šādā gadījumā nebūtu nepieciešams piemērot tā izpildes nosacījumus jau pirms termiņa.

150. Tāpat ir iespējams, ka dažu veidu piesārņojums sākotnēji var būt pieņemams, bet vēlāk turpmākās attīstības rezultātā var kļūt būtisks Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta c) punkta izpratnē. Šāda situācija varētu rasties, piemēram, pieļaujot citus piesārņojuma avotus, it īpaši citas iekārtas, ja piesārņojošo vielu kopējais daudzums izraisa Gaisa kvalitātes direktīvā noteikto robežvērtību pārsniegumu vai netiek ievērots stāvokļa pasliktināšanās aizliegums vai uzlabošanas pienākums saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvas⁵⁴ 4. panta 1. punktu. Ja šāda attīstība ir paredzama, attiecīgus aizsardzības pasākumus jau var noteikt arī esošām iekārtām, to veikšanu atliekot līdz brīdim, kad papildu piesārņojuma avoti faktiski veicina piesārņojumu. Šāda agrīna aizsardzības pasākumu noteikšana pat ir lietderīga, jo tā dod iekārtas operatoram laiku pasākumu veikšanai.

151. Tomēr šajā lietā nav nekādu norāžu par šādiem izņēmumiem.

152. Visbeidzot, pilnīguma labad jānorāda, ka atbilstoši Rūpniecisko emisiju direktīvas 14. panta 4. punktam un LESD 193. pantam dalībvalstis var noteikt stingrākus nosacījumus, nekā prasīts direktīvā. Tāpēc direktīvā pēc būtības nav ietvertas nekādas prasības attiecībā uz šādiem nosacījumiem, līdz ar to dalībvalstu ziņā ir lemt, vai atlikt to izpildi.

153. Tādējādi jāsecina, ka atļaujas nosacījumi, kas bija nepieciešami, lai sākotnēji no 2007. gada 30. oktobra garantētu Direktīvas 96/61 ievērošanu, vēlāk – Direktīvas 2008/1 ievērošanu un no 2014. gada 7. janvāra – Rūpniecisko emisiju direktīvas ievērošanu atļautās iekārtas ekspluatācijā, saskaņā ar Direktīvas 96/61 vai attiecīgi Direktīvas 2008/1 3. pantu, 5. panta 1. punktu un 9. pantu, kā arī Rūpniecisko emisiju direktīvas 4., 5., 11. un 14. pantu bija jāizpilda un turpmāk ir jāizpilda no atļaujas spēkā stāšanās brīža, neatliekot izpildes termiņu, ja vien atlikšana nav iespējama īpašu apstākļu dēļ, piemēram, ja Komisija ir pieņēmusi jaunu lēmumu par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, ja izpildāms vides kvalitātes standarts Rūpniecisko emisiju direktīvas 18. panta izpratnē stājas spēkā tikai vēlāk vai ja konkrēts, sākotnēji pieļaujams piesārņojums tikai paredzamas turpmākās attīstības rezultātā ir uzskatāms par būtisku Rūpniecisko emisiju direktīvas 11. panta c) punkta izpratnē.

V. Secinājumi

154. Tāpēc ierosinu Tiesai uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbildēt šādi:

- 1) Piešķirot iekārtai atļauju saskaņā ar Direktīvas 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) 4. un 5. pantu un pārskatot šo atļauju saskaņā ar minētās direktīvas 21. pantu, ir jānodrošina iekārtas ekspluatācijai paredzēto pamatsaistību izpilde, kā noteikts direktīvas 11. pantā.

Direktīvas 11. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ir jāveic visi saprātīgie pasākumi, lai novērstu vai samazinātu zināmos iekārtas vides riskus.

⁵⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV 2000, L 327, 1. lpp.).

Direktīvas 11. panta a) punktā minētie pasākumi citastarp ietver labāko pieejamo tehnisko paņēmieni izmantošanu saskaņā ar minētās direktīvas 11. panta b) punktu. Piemērojot šo tiesību normu konkrētai iekārtai, nav nepieciešams ņemt vērā tās konkrēto ietekmi uz veselību.

Turklāt direktīvas 11. panta a) punktā paredzētie pasākumi ietver pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu to, ka iekārta rada būtisku piesārņojumu 11. panta c) punkta izpratnē. Piesārņojums ir uzskatāms par būtisku, ja tā izraisītais stāvoklis nav saderīgs ar piemērojamo vides aizsardzības tiesisko regulējumu, ņemot vērā iespējamās izņēmumus. Neatkarīgi no šāda tiesiskā regulējuma piesārņojums ir uzskatāms par būtisku, ja, ņemot vērā katra konkrētā gadījuma apstākļus, tas pārmērīgi ietekmē cilvēku veselību. Piesārņojums, kura ietekme uz cilvēku veselību pārkāpj attiecīgo personu pamattiesības, vienmēr ir būtisks.

Atļaujas pārskatīšana saskaņā ar direktīvas 21. panta 5. punkta a) apakšpunktu ir nepieciešama it īpaši tad, ja vēlāk – piemēram, kaitējuma veselībai novērtējuma rezultātā – atklājas, ka iekārta rada būtisku piesārņojumu.

- 2) Piešķirot atļauju iekārtai saskaņā ar Direktīvas 2010/75 5., 14. un 15. pantu un pārskatot šādu atļauju saskaņā ar minētās direktīvas 21. pantu, ir jāņem vērā visas piesārņojošās vielas, kas tiek emitētas ievērojamā daudzumā, kuru var sagaidīt, pamatojoties uz pieejamo informāciju, citastarp iespējamiem LPTP secinājumiem, iekārtas faktiskās darbības laikā gūto pieredzi un citām norādēm.
- 3) Atļaujas nosacījumi, kas bija nepieciešami, lai sākotnēji no 2007. gada 30. oktobra garantētu Direktīvas 96/61 par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli ievērošanu, vēlāk – Direktīvas 2008/1 par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli ievērošanu un no 2014. gada 7. janvāra – Direktīvas 2010/75 ievērošanu atļautās iekārtas ekspluatācijā, saskaņā ar Direktīvas 96/61 vai attiecīgi Direktīvas 2008/1 3. pantu, 5. panta 1. punktu un 9. pantu, kā arī Direktīvas 2010/75 4., 5., 11. un 14. pantu bija jāizpilda un turpmāk ir jāizpilda no atļaujas spēkā stāšanās brīža, neatliekot izpildes termiņu, ja vien atlikšana nav iespējama īpašu apstākļu dēļ, piemēram, tāpēc, ka Komisija ir pieņēmusi jaunu lēmumu par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem, ja izpildāms vides kvalitātes standarts
Direktīvas 2010/75 18. panta izpratnē stājas spēkā tikai vēlāk vai ja konkrēts, sākotnēji pieļaujams piesārņojums tikai paredzamas turpmākās attīstības rezultātā ir uzskatāms par būtisku Direktīvas 2010/75 11. panta c) punkta izpratnē.